

SVĚTOVÁ PŘEHLÍDKA DIVADELNÍ SCÉNOGRAFIE A KOSTÝMNÍ TVORBY

Čtvrté Pražské quadriennale

Už počtvrté vystavují v Praze přední scénografové z celého světa: Letošní Pražské quadriennale sice ještě nemá za sebou mnohaleté zkušenosti, zapsalo se však do povědomí odborné veřejnosti a patří k tomu nejlepšímu, co se v tomto oboru ve světě dělá. Stává se zároveň vyhledávaným střediskem scénografů z desítek zemí, kde mají možnost konfrontovat výsledky své práce, předvádějí se zde různé styly, národní školy. Tato mezinárodní přehlídka ukazuje zároveň, jaké úroveň dosáhlo scénické výtvarnictví a jakými vývojovými tendencemi se ubírá. Význam této mimořádné umělecké akce je především v tom, že se snažíme naplňovat závěry helsinské konference v oblašti kultury a umění, a je tak důležitým vkladem mírové spolupráci mezi národy na kulturním poli.

Koncepce Pražského quadriennale je velmi rozsáhlá. Hlavní soutěžní akce je věnována scénografii a kostýmní tvorbě. Skládá se ze dvou částí. V mezinárodní je rozdělena do expozic jednotlivých států. V této části soutěží jednotlivé národní celky mezi sebou. Součástí národních celků jsou pak i díla jednotlivců, kteří se ucházejí o ceny. Mezinárodní přehlídka se koná v Bruselském pavilónu, československá expozice je umístěna v jízdárně Valdštejnského paláce. Účastní se jí čeští a slovenští výtvarníci a návrháři kostýmů pracemi z posledních pěti let. Expozice má charakter celostátní přehlídky a není hodnocena v mezinárodní soutěži. Porota uděluje medaile nejlepšímu scénografovi a kostýmnímu výtvarníkovi. V mezinárodní výstavě se uděluje hlavní cena, Zlatá triga, národní expozici a zlaté medaile nejlepším jednotlivcům.

Vedle této základní výstavy jsou pořádány tematické akce. Tentokrát k nim patří i scénografie loutkových divadel, která byla zařazena v rámci Mezinárodního roku dítěte. Je to poprvé, kdy se loutkáři takovéto přehlídky divadelní scénografie zúčastní, a právě jejich účast zvyšuje zájem široké veřejnosti. Vždyť loutkové divadlo není určeno jen pro nejmladší diváky, ale slouží i dospělým a výtvarné řešení je v tomto případě na vysoké umělecké úrovni. Další akcí je soutěž divadelní architektury, v níž soutěží architekti realizovanými ideovými návrhy na řešení divadelních sálů. Nejde však jen o nové netradiční způsoby, ale i rekonstrukci historických budov. Za pozornost stojí i vystavené práce scénografických škol. Po značném úspěchu studentů uměleckých škol na minulém quad-

riennale vystavují i letos budoucí scénografové především návrhy pro loutková divadla mimo soutěž.

I když se světoví scénografové scházejí v Praze teprve počtvrté, má Pražské quadriennale už svoji prehistorii a historii. V roce 1959 byla na známém výtvarném Biennale v Sao Paulu v Brazílii poprvé uskutečněna přehlídka v oboru jevištního výtvarnictví. V této konfrontaci světové scénografie získalo Československo hned několik prvních cen. A jeho retrospektivní kolekce, která obsahovala nejlepší práce od první světové války po současnost, se v podstatě představila ve všech zemích Jižní Ameriky a založila věhlas československé výtvarné divadelní školy. Od té doby získávají naši výtvarníci nejvyšší vyznamenání. Nositeli zlatých medailí ze Sao Paula se postupně stali František Tröster, Josef Svoboda, Jiří Trnka, Ladislav Vychodil, Vladimír Nývlt, Oldřich Šimáček a Helena Bezáková.

Všechny tyto úspěchy dokumentovaly a dokumentují výrazné postavení naší scénografie v evropském i světovém měřítku a vedly i k dohodě o spolupráci s Biennale v Sao Paulu, že scénografická část bude vždy jednou za čtyři léta předvedena na evropském kontinentě. Tato dohoda da-

la vznik dnes již samostatné instituce Pražské quadriennale, které se liší od všech dosavadních přehlídek tím, že je výhradně zaměřeno na divadelní výtvarnictví.

Jako každoročně se v průběhu této ojedinelé výstavy uskuteční národní dny, na nichž odborníci seznámí své kolegy z ostatních zemí se současným stavem divadelní kultury svých národů, dále to bude sympozium o vlivu výtvarných umění na další vývoj divadla a přehlídka filmů o divadle. Jak je vidět i ze stručného přehledu, nabízí se zájemcům bohatý program, který má výrazně pracovní charakter.

V Bruselském pavilónu v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka v Praze se návštěvníci mohou seznámit s pozoruhodnými náměty, které ve většině případů slouží divadlu a hercům. Některé scénické návrhy jsou však výrazně nefunkční a mají pouze smysl výtvarný. Takovéto vystavené práce však jsou divadlu více na škodu než k užítku. Příkladem mohou být socialistické země, které ukazují cestu scénografickým snahám a slouží divadlu jako dramatickému projevu. I mnohé další země přivezly kolekce podávající obraz vývoje jejich divadelnictví.

Zlatou trigu získala tentokrát Velká Británie. Předseda Společnosti brit-

ských jevištních výtvarníků John Bury k britské účasti napsal: »Na letošním Pražském quadriennale představuje Velká Británie práci osmnácti výtvarníků různých věkových kategorií, kteří pracují v rozdílných typech divadel po celé zemi.

Exponáty, které zde máte možnost vidět, byly vybrány z rozsáhlé výstavy současného jevištního výtvarnictví, která se konala na počátku tohoto roku v Londýně. Výběr jsme podřídili záměru ukázat a co nejzřetelněji vyjádřit vývojovou tendenci naší současné práce jak v kostýmním, tak v scénickém výtvarnictví, jež se vyznačuje čistotou vizuálních představ, úsporností tvůrčích prostředků a oproštěním od nefunkčních prvků. Nechceme ukazovat různé styly a techniky, ale zdůraznit, že herec pro nás zůstává středem dění na jevišti.

Přinášíme vám výsledky těžké, ale krásné práce, jež byla věnována naší současné dramatické i klasické od-kazu světového divadla, a doufáme, že jejím prostřednictvím se hlouběji seznámíte s naší divadelní kulturou.

Pražské quadriennale se v průběhu prvních tří přehlídek vyvinulo v prvořadou světovou kulturní událost, na kterou se sjíždějí divadelní odborníci z mnoha zemí.

VLADIMÍR HROUDA